

Valtiovarainvaliokunnan mietintö 30/1996 vp

Hallituksen esitys laeiksi yhtiöveron hyvityksestä annetun lain 1 ja 6 §:n, elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja tuloverolain muuttamisesta

Eduskunta on 21 päivänä toukokuuta 1996 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi edellä tarkoitetun hallituksen esityksen 83/1996 vp.

Valtiovarainvaliokunnan asettamassa verojaostossa, joka on valmistellut mietinnön valiokuntaa varten, ovat olleet kuultavina ministeri Arja Alho ja lainsäädäntöjohtaja Tarja Jääskeläinen valtiovarainministeriöstä, ylitarkastaja Henrik Lilius sosiaali- ja terveysministeriöstä, ylitarkastaja Anneli Kukkonen verohallituksesta, johtaja Tero Honkavaara Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitosta, varatoimitusjohtaja Pauli J. Mattila Keskuskauppakamarista, lainopillinen asiamies Anna Lundén Suomen Yrittäjät ry:stä, toiminnanjohtaja Folke Bergström Eläkesäätiöyhdistys ESY ry:stä, johtaja Markku Vesterinen Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitosta, hallituksen jäsen Keijo Rautio Vakuutuskaosojen Yhdistyksestä, pankinjohtaja Martti Huhtamäki ja varatuomari Kari Suominen Merita Pankista sekä professori Edward Andersson ja professori Kari S. Tikka.

Käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen sisältyvät ehdotukset laeiksi yhtiöveron hyvityksestä annetun lain muuttamisesta, elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta ja tuloverolain muuttamisesta. Ehdotukset liittyvät osin toisiinsa ja osin ovat toisistaan riippumattomia.

Yhtiöveron hyvityksestä annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että eläkesäätiön tai eläkekassan palauttaessa ylikatetta vastaavia varojaan työnantajalle tai osakkaalle kahdenkertainen verotus poistettaisiin hyvittämällä eläkesäätiön tai eläkekassan maksama vero työnantajalle tai osakkaalle määrättävästä verosta. Yhtiöveron soveltamisalaa laajennettaisiin lisäksi siten, että hyvitys myönnettäisiin eräin edellytyksin myös Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa asuvalle yhteisölle.

Elinkeinotulon verottamisesta annettua lakia

ehdotetaan muutettavaksi siten, että luonnon-suojelutarkoituksiin tapahtuva kiinteistön vaihto ei aiheuttaisi yritykselle välittömiä vero-seuraamuksia.

Mahdollisuutta vähentää henkivakuutusmaksuja elinkeinotulon verotuksessa ehdotetaan laajennettavaksi siten, että ns. avainhenkilövaakuutuksen vakuutusmaksut tulisivat tietyin edellytyksin vähennyskelpoisiksi.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi myös säännös, jonka mukaan ulkomaisen yhteisön Suomessa olevaan kiinteään toimipaikkaan kuuluneen omaisuuden lakatessa kuulumasta kiinteän toimipaikan varoihin omaisuuden todennäköinen luovutushinta luetaan veronalaiseksi tuloksi.

Tuloverolakia ehdotetaan lisäksi muutettavaksi siten, että Euroopan unionin jäsenvaltiossa asuvan yhteisön Suomessa olevan kiinteän toimipaikan verotuksessa vahvistettu tappio saataisiin eräin edellytyksin vähentää liiketoimintasiirron yhteydessä kiinteän toimipaikan toimintaa jatkamaan perustetun yhteisön verotuksessa.

Lakiehdotuksia sovellettaisiin eräin poikkeuksin ensimmäisen kerran verovuodelta 1997 toimitettavassa verotuksessa. Ehdotettua eläkesäätiölle tai -kassalle määrättävien verojen hyvittämistä työnantajan tai osakkaan verotuksessa sovellettaisiin jo vuodelta 1996 toimitettavassa verotuksessa.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisena ja puoltaa sen hyväksymistä.

Valiokunta on todennut vähennyskelpoisiksi ehdotettujen ns. avainhenkilövaakuutusten määrittämisen ongelmalliseksi. Valiokunnan mielestä hallituksen esitykseen sisältyvä ehdotus voisi johtaa tulkintariitoihin. Valiokunta toteaa, että vähennyskelpoisuuden määrittely on voitava toteuttaa ennalta tunnistettavin kriteerein eikä vasta vakuutustapahtuman jälkeen. Valiokunta haluaa kuitenkin säilyttää vähennyskelpoisuutta

koskevan ehdotuksen kaltaisen rajoituksen, jotta estettäisiin vakuutuksen muodostuminen pelkäksi yleiseksi ryhmävakuutukseksi. Hallituksen esityksessä oli lähdetty siitä, että avainhenkilökäsitteen suppeampi määritelmä estäisi osaltaan tulkintariitoja, jotka johtuvat paitsi määritelmästä, myös vähennyskelpoiseksi hyväksyttävän määrän suuruudesta. Vakuutusmaksu on joka tapauksessa vähennyskelpoinen vain siltä osin kuin sen on katsottava olevan yrityksen tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuva meno. Periaatteessa vakuutusmaksun tulisi olla vähennyskelpoinen vain siltä osin kuin se kattaa riskiä, joka aiheutuu siitä, että yrityksen tuotot alenevat kyseisen henkilön kuoleman johdosta.

Käsiteltävänä olevassa lainkohdassa tarkoitettujen henkivakuutusmaksujen vähennyskelpoisuus on tarkoitettu koskemaan vain sellaisten henkilöiden kuoleman varalta otettuja vakuutuksia, jotka ovat avainasemassa yhteisön tulomuodostuksen kannalta. Tämän vuoksi vakuutusmaksujen vähennyskelpoisuus ehdotetaan ra-

jattavaksi koskemaan vakuutuksia, joissa vakuutettuna on henkilö, jonka työpanoksella on yhteisön koko toiminnan kannalta huomattava merkitys. Vakuutettuna ei voisi olla kovin suuri joukko yrityksen työntekijöitä. Vakuutusmaksu olisi vähennyskelpoinen siltä osin kuin se vastaa työntekijän kuolemasta aiheutuvaan yrityksen tuloksen alentumista. Omistajan yksityisten etujen turvaamisesta johtuvat vakuutusmaksut eivät olisi vähennyskelpoisia.

Valiokunta kiinnittää huomiota toisaalta varsinaisten työeläkelaitosten ja toisaalta eläkesäätiöiden ja eläkekassojen erilaiseen verotuskohteluun ylikatteen palautuksen osalta ja pitää tärkeänä, että seurataan, aiheutuuko siitä mahdollisesti neutraliteettihäiriöitä.

Valiokunta kunnioittaa ehdottaa,

*että 1. ja 3. lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomina ja
että 2. lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:*

2.

Laki

elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan elinkeinotulon verottamisesta 24 päivänä kesäkuuta 1968 annetun lain (360/68) 8 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa (1539/92), sekä

lisätään 6 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 30 päivänä joulukuuta 1992 annetulla lailla sekä 13 päivänä helmikuuta 1987, 14 päivänä heinäkuuta 1989, 21 päivänä joulukuuta 1990, 8 päivänä joulukuuta 1994 ja 16 päivänä joulukuuta 1994 annetuilla laeilla (130/87, 661/89, 1164/90, 1105/94 ja 1224/94), uusi 5 momentti sekä uusi 51 e §, seuraavasti:

6 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

8 §

Henkivakuutuksesta suoritettavat vakuutusmaksut ovat vähennyskelpoisia vain silloin, kun:

(1 kohta kuten hallituksen esityksessä)

2) yhteisö suorittaa maksut yksinomaan vakuutetun kuoleman varalta otetusta vakuutuksesta, jossa edunsaajana on yhteisö ja vakuutettuna työntekijä, jonka *työpanoksella on yhteisön*

toiminnalle huomattava merkitys; viimeksi mainitut vakuutusmaksut eivät kuitenkaan ole vähennyskelpoisia, jos niitä suoritetaan (*poist.*) lyhyempänä aikana kuin vakuutusturvan voimassa pysyminen edellyttää jaettaessa maksut tasaisesti koko vakuutusajalle.

51 e §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös

(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 31 päivänä lokakuuta 1996

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa varapuheenjohtaja Kari Rajamäki /sd, jäsenet Olavi Ala-Nissilä /kesk, Ulla Anttila /vihr, Pirjo-Riitta Antvuori /kok, Asko Apukka /vas, Timo Ihamäki /kok, Bjarne Kallis

/skl, Timo Laaksonen /vas, Reijo Laitinen /sd, Håkan Malm /r, Mats Nyby /sd, Jukka Roos /sd, Kimmo Sasi /kok ja Jukka Vihriälä /kesk sekä varajäsenet Maija-Liisa Lindqvist /kesk ja Matti Saarinen /sd.

Vastalause

Hallituksen esityksessä 83/1996 vp elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta ehdotetaan henkivakuutusmaksujen vähennysoikeuden laajentamista koskemaan yhteisön palveluksessa olevien avainhenkilöiden kuoleman varalta otettujen vakuutusten vakuutusmaksuja. Vähennysoikeus koskisi vain yhteisöjä, eli ulkopuolelle jäisivät henkilöyhtiöt ja yksityiset elinkeinonharjoittajat.

Hallituksen esityksessä tätä rajoitusta perustellaan sillä, että olisi ”olemassa vaara, että vakuutusmaksujen vähentämistä käytettäisiin verotuksen minimointikeinona pyrkimällä lisäämään vakuutusmaksuja sellaisina vuosina, jolloin yrityksen tulo on suuri ja verokanta korkea”. Tämä perustelu ontuu pahanlaisesti, kun otetaan huomioon, että vain riskivakuutuksen vakuutusmaksu on vähennyskelpoinen. Sillä ei varmasti-kaan keinotella eikä sitä käytetä tuloksentasauskeinona. Vakuutusmaksu menetetään aina, ellei

vakuutustapahtumaa satu. Pidämme yrityksen toimintamuotoon liittyvää rajoitusta pienyritysten tasapuolisuutta loukkaavana. Pienyrityksen toiminnan jatkumiselle avainhenkilön merkitys on monesti varsin suuri ja toiminnan jatkamisen kannalta riskivakuutus avainhenkilön kuoleman varalta on tarpeellinen.

Mikäli henkilöyhtiöt jätetään ulkopuolelle, merkitsee se käytännössä sitä, että korvaus pysyy veronalaisena tulona, vaikkei maksu ole vähennyskelpoinen. Pienyritysten jättäminen verotuksellisesti yhteisöjä huonompaan asemaan on myös täysin ristiriidassa kaikkien pienyritystoiminnan tukemista koskevien puheiden kanssa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 1. ja 3. lakiehdotus hyväksyttäisiin mietinnön mukaisina ja

että 2. lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

2.

Laki

elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan elinkeinotulon verottamisesta 24 päivänä kesäkuuta 1968 annetun lain (360/68) 8 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa (1539/92), sekä lisätään 6 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 30 päivänä joulukuuta 1992 annetulla lailla sekä 13 päivänä helmikuuta 1987, 14 päivänä heinäkuuta 1989, 21 päivänä joulukuuta 1990, 8 päivänä joulukuuta 1994 ja 16 päivänä joulukuuta 1994 annetuilla laeilla (130/87, 661/89, 1164/90, 1105/94 ja 1224/94), uusi 5 momentti sekä uusi 51 e §, seuraavasti:

6 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

8 §

Henkivakuutuksesta suoritetut vakuutusmaksut ovat vähennyskelpoisia vain silloin, kun:

(1 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)

2) yhteisö tai yhtymä suorittaa maksut yksinomaan vakuutetun kuoleman varalta otetusta vakuutuksesta, jossa edunsaajana on sanottu yhteisö tai yhtymä ja vakuutettuna työntekijä, jonka työpanoksella on yhteisön tai yhtymän toiminnalle huomattava merkitys; viimeksi maini-

tut vakuutusmaksut eivät kuitenkaan ole vähennyskelpoisia, jos niitä suoritetaan lyhyempänä aikana kuin vakuutusturvan voimassa pysyminen edellyttää jaettaessa maksut tasaisesti koko vakuutusajalle.

51 e §
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulosäännös
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 31 päivänä lokakuuta 1996

Bjarne Kallis /skl
Maija-Liisa Lindqvist /kesk

Olavi Ala-Nissilä /kesk
Jukka Vihriälä /kesk